

A TUDÁSTÁRSADALOM ÉS A TUDÁSKÖZPONTÚ MÉDIA

TUDÁS KOR

- ⊙ Tudásközpontú világmodell előtt,
 - globális információs társadalom közben
- ⊙ A Tudás mennyiségi és főként minőségi fejlődése - Új Tudomány születése és új tömegkultúra kialakulása
- ⊙ A tudás személyes tőkévé válása
 - az egyén megérti, alkalmazza az Új Tudást
- ⊙ A tudás társadalmi tőkévé válása
 - a tudástársadalom potenciális kialakulása

HOL TARTUNK?

- ◉ Harminc éve már japán kormányprogram
- ◉ Európa húsz évet késik - Bangemann-jelentés 1994
- ◉ 2000-től: Az Európai Unióban e-Europe stratégia, ma e-Europe 2005
- ◉ Minden tagállamban stratégia és operatív program
- ◉ Minden tagállamban regionális fejlesztések (lásd intelligens régiók, városok)

INFORMÁCIÓS ÉS TUDÁSTÁRSADALOM

- ◎ **Az információs társadalom:** ember alkotta eszközzel továbbított jelek társadalma és potenciálisan már **ismeret-társadalom**
- ◎ **A tudástársadalom:** az értelmezett ismeret-rendszer társadalma, amely potenciálisan már a **tudásjel társadalma** is, s amely a tudással és - részben - a tudásjellel **újraszerkeszti** a társadalmat

TUDÁSRÉGIÓ, INTELLIGENS RÉGIÓ

Az információs vagy tudástársadalom programjának regionális megvalósítása, a tudásalapú gazdaság és társadalom rendszerű, koncentrált kiépülése egy-egy régióban

Az intelligens életfeltételek intenzív és kreatív megteremtése, a hálózati e-gazdaság dominánssá válása, áttérés a digitális közigazgatásra és az értékörző, az értékteremtő tartalom-szolgáltatások elterjedése.

INTELLIGENS KISTÉRSÉG

- ⊙ Ha az információs társadalom régió intelligens híd, akkor az *intelligens kistérség kreatív működési központ*
- ⊙ A globális kötelező és a lokális egyedi elemek lokalitást erősítő, életvilág átalakító kombinációja
- ⊙ Az intelligens életvilág szülőhelye
- ⊙ A helyi társadalom folytonos (tudásalapú) újraszervezése, avagy helyi út a tudástársadalomba

A MÉDIAVILÁG VÁLTOZÁSAI

- ⊙ A fogyasztó társadalom atomizált, izolált embere az új eszközökkel szuper-aktív kommunikációt folytat
- ⊙ A történelem nagy eseményei (ökológiai katasztrófák, katonai háborúk stb.) egyenesben közvetített médiaesemények
- ⊙ A hatalmi (és tömeg kulturális) eliteket a kommunikációs kor manipulálja
- ⊙ felszámolja a magánéletet

JÜRGEN HABERMAS ELMÉLETE (1961)

A polgári nyilvánosság típusa és társadalmi struktúrái, politikai funkciói, szétesése

- ◎ **A nyilvánosság társadalmi struktúraváltozása** (a köz- és magánszféra összefonódása, a szociális és intim sféra polarizálódása, a kultúrafogyasztó közönség, a polgári nyilvánosság szertefoszlása)
- ◎ **A nyilvánosság politikai funkcióváltozása** (a tömegközlelési eszközök közszolgáltatásai, a publicitás elvének új funkciója, előállított nyilvánosság és nem nyilvános vélemény, a politikai nyilvánosság szerepe a szociális állam létrejöttében)

HABERMAS - 1990

- ◉ „Ezért alkalmas egy normatív irányú demokrácia-elmélet alapfogalmaként a ‘politikai nyilvánosság’ - mint azon kommunikációs feltételek gyűjtőfogalma, amelyek közt létrejöhet *az állampolgárok közönségének diszkurzív vélemény- és akaratképzése.*”
- ◉ „A kommunikatív cselekvés elméletének *fel kell szabadítania* egy magában a kommunikatív mindennapi gyakorlatban rejlő *észpotenciált.*”
- ◉ „A *szolidaritás társadalomintegráló ereje* - a kommunikáció mint termelőerő - felülkerekedhessen az irányítás két másik forrása, a pénz és az adminisztratív hatalom felett..”

ZYGMUNT BAUMAN ELMÉLETE (1998)

- ◉ Az új metaforaváltás: a Panoptikontól Szinoptikonba
- ◉ A tökéletes Panoptikon sem tesz már lehetővé semmilyen magánteret, és fő célja, hogy senki ne tudjon elmenekülni az erősen őrzött területről
- ◉ „A Panoptikonban néhány kiválasztott helybéli figyelt más helyieket....A Szinoptikonban a helyiek figyelik a globálisokat.” (A többség nézi a kisebbséget, amelynek tagjai a hírességek)
- ◉ Az intézményes elit tagjainak szabad csak belépni kívülről a médiába

MEDIATIZÁLT KORSZAK, TECHNOLÓGIA

- ◉ Hagyományos papíralapú, nyomtatott napilapok, hetilapok
- ◉ Hagyományos sugárzó televíziók, rádiók
- ◉ Digitális műholdas csatornák
- ◉ Mikrohullámú technológiák
- ◉ Mobiltelefon technológiák, mobil hálózatok
- ◉ Interaktív kábeltelevíziós csatornák
- ◉ Internet-alapú rádiók, televíziók
- ◉ Integrált globális és lokális technológiák (a hálózatok hálózata)

GLOBÁLIS ÉS LOKÁLIS MÉDIÁK

- ◉ Globális médiarendszer (napilapok, hetilapok, filmek, hírügynökségek, televíziók, rádiók)
- ◉ Globális (többnyire kereskedelmi) médiacsatornák
- ◉ Kontinentális médiacsatornák
- ◉ Nemzeti/állami közszolgálati médiacsatornák
- ◉ Nemzeti/állami kereskedelmi csatornák
- ◉ Tematikus médiacsatornák (sport, oktatás)
- ◉ Lokális és helyi médiacsatornák
- ◉ Tértől független médiacsatornák (internetes TV, internetes rádió, mobiltelefon)

MÉDIAGAZDASÁG

- ◉ A tudásalapú gazdaság egyik vezető ágazata: a médiagazdaság
- ◉ Az infrastruktúra gazdaság, az eszközgyártó gazdaság, a hírközlés és távközlésipar, a műsor-készítő (tartalomipari) gazdaság, a hirdetésipar egységes globális gazdasági rendszerré vált
- ◉ A közszolgálati csatornák államilag finanszírozott, a kereskedelmi csatornák piaci forrásokból finanszírozott ágazatok
- ◉ A médiagazdaság alapvetően függ a hirdetésipartól

A POLITIKA, MINT MÉDIACSELEKVÉS

- ◉ Egyfelől a politika medializálódik, mint a politikai cselekvés tömegmegjelenítése
- ◉ Csak az a politika látszódik, amelyik médiabemutatót kapott
- ◉ A politikai szereplők médiaakciókkal kommunikálnak egymás között
- ◉ Bármelyik politikus és politikai tett tönkretehető valós vagy koholt médiaváddal
- ◉ Az önjáró média vagy a titkosan „megnyert” médiaakció megváltoztathatja a politikát
- ◉ A mediatizált politika és kommunikáció közvetve támogatja a politika leleplezését és szerepvesztését

MÉDIAKÖZÖSSÉGEK

- ◉ A globális világ, ami a médián keresztül élhető át
- ◉ Európa, mint médiaközösség
- ◉ A nemzet nem nyelvi, nem kulturális, hanem kommunikációs és/vagy médiaközösség
- ◉ A régió (a felső életvilág) mint kommunikációs identitás pont
- ◉ Amédia kitaszít és „szentté avat”
- ◉ Az egyéni mint mediatizált személyiség egyszerre erősebb és kiszolgáltatottabb

A MÉDIA MINT TUDÁSKÖZVETÍTŐ

- ◉ A médián vagy interneten keresztül minden ismeret, tudás elérhető (lesz)
- ◉ A tömegkultúra folyamatos feltöltése új ismeretekkel és új tudásokkal
- ◉ A közszolgálati televíziók tudásközvetítő szerepe újra erősödik?
- ◉ Új globális felfogások és inspirációk a speciális médiacsatornákon (Spektrum, National Geographic)
- ◉ Távoktató tudáscsatornák előtérben
- ◉ A tudástársadalom széleskörű elfogadtatásának legfontosabb eszköze a média

MÉDIAVILÁG - IFJÚSÁGI ÉLETFORMA

- ◉ Az ifjúság kiszolgáltatott a tömeg-kultúrára épített médiavilágnak; alacsony szinten kifejezett szükségleteivel kiszolgáltatottá teszi a média-világot (kettős fogság)
- ◉ A média egyrészt üzletet csinál az ifjúság új érzékenységeiből, lázadásaiból, másrészt az ifjúság csak a médiarendszeren keresztül befolyásolhatja a globális-lokális világot
- ◉ Az Internet először a való világból közvetlen kilépést és szabad, önálló virtuális világteremtést kínált, ma pedig a globális piacnak kitett hálózati világ még mindig fenntartja a privát, szabad önkifejezés formáit

AZ ÚJ VILÁG MIT KÖVETEL?

- ◎ **Az újabb technológia elsajátítását**
- ◎ **A személyes és csoportos médiaszolgáltatás megtanulása, gyakorlása**
- ◎ **Az új közpolitika megértése**
- ◎ **A közcselekvés a globális-lokális politika minden szintjén**
- ◎ **A politikai e-közösségben**
- ◎ **Aktív szerep az e-demokráciában**
- ◎ **A közszerephez (is) az új tudományos és tömegtudás megtanulása**

KOMMUNIKÁCIÓS JÖVŐ

- ⊙ A médiadiskurzus átveszi a politikai és civiltársadalmi érdek- és értékérvényesítését?
- ⊙ A médiával az állampolgárokat apolitikus engedelmességre szoktatják, vagy az állampolgárok átveszik a globális kontrollt, vagy mindkettő helyett a kontrollnak használt mesterséges intelligencia szerepe nő?
- ⊙ A társadalmi valóság elsődlegesen az, amit a médiavalóság teremt?
- ⊙ Az egyén és a csoport valóságos értéke azonos avval, ami ebből a médiában látszik és hat?
- ⊙ A média által közvetített nyílt vagy rejtett félretájékoztatások, tematizálások, blöffök társadalmi igazsággá válnak?

ÚJ JELENSÉGEK

- ◉ Korábban elképzelhetetlen mennyiségű tudományos tudás elérhető tömegkulturális terméké válik
- ◉ Személyes honlapok - bármit közölhetek, amit bárki meglátogathat
- ◉ Családi és kisközösségi önkifejezés lehetősége
- ◉ A való világ helyett a mediatizált Internet segítségével ellenvilág teremthető
- ◉ A fordító-programok fejlesztésével a nyelvi korlátok fokozatosan eltűnnek
- ◉ Az egyén állami akarat és gazdasági támogatás nélkül virtuálisan beléphet a globális társadalomba és kultúrába

TOTÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ

- ◉ Soha nem látott mennyiségű kommunikációs eszköz az ember nélkül is kommunikál egymással
- ◉ Az ember és ember közötti kommunikáció soha nem látott mennyiségű kommunikáció
- ◉ Szinte minden kommunikációs interakció alapvetően médiaviszony
- ◉ A globális média változatlanul a globális elit által tematizált kommunikáció, míg a lokális média alapvetően a lokális szintek és csoportok média- akciója

INTERNETALAPÚ LAP, TELEVÍZIÓ ÉS RÁDIÓ

- ⊙ A jövő prioritása: az Internet-alapú lap, folyóirat, rádió, mozi, televízió, hírügynökség
- ⊙ Az Internet-média lényegesen olcsóbb, ezért kevésbé kitett a tömegkulturális szükségleteknek és a hirdetésiparnak
- ⊙ Helyi, lokális és intézményi szinten is létrehozható internetes globálisan elérhető médiacsatorna
- ⊙ A jövő folytatja azt a trendet, hogy sorra jönnek létre a tudásfórumok, tudásáruházak, tudáscsatornák

LOKÁLIS MÉDIARENDSZEREK

- ◉ A médián keresztül mindenki kiléphet a lokális világból és beléphet bármelyik másik lokális világba
- ◉ A technológiák és eszközök integrálásával egységes lokális médiarendszerek születnek
- ◉ A lokális világ kultúráját, értékeit a lokális média átfogóan megőrzi, felemeli és a globális kulturális csere tárgyává teszi
- ◉ A lokális médiarendszerben a helyi többség is kifejezheti magát és csökkenti a helyi uralkodó kisebbség monopóliumait
- ◉ A helyi többség részben integrálódik a globális többségbe és elvileg némi kontrollt jelent a globális kisebbség felett

A CSALÁD MINT MÉDIAKÖZÖSSÉG

- ◉ A hagyományos médiaeszközök a családi hálózobákba vitték a globális és állami világot
- ◉ A hagyományos médiaeszközök annyiban voltak sikeresek, hogy az egyén felettes énjére hatottak
- ◉ Most a családi, a privát élet a családtagok akaratából média-eseményé válhat, sőt a családon belüli kommunikáció részben médiakommunikáció
- ◉ Most az egyének érzelemvilága, tudata, nézetrendszerre közvetlenül megjelenhet a globális, mediatizált kommunikációban és befolyásolja a globális felettes ént

ÚJ ÉS GLOBÁLIS KIBERTÉR? (UNESCO)

- ◉ Az új technológiák, a planetáris hálózatok, a globalizálódás közvetlenül sokkolja a nemzetállamokat
- ◉ A változások középpontjában egy új, saját téréidőt kialakító kiber-galaxis születése van
- ◉ Más kultúra: virtuális és planetáris alapokra épülő, multidimenziós kultúra alakul ki
- ◉ Az új kibertér interaktív, nem hierarchikus, széles skálájú kommunikációt folytat és egyesíti a világ tudásait
- ◉ A hálózat felhasználói már nem egyszerűen passzív fogyasztók, hanem megnőtt erővel egyszerre rendelkező műsoradók és vevők (transznacionális szegmens)

AZ ÚJ KIBERTÉR ALTERNATÍVÁI

- ◉ Új, interaktív globális kormányzás az emberi társadalom irányítására (1)
- ◉ A globális polgári társadalom közös ügyintézése és ön-elrendeződése (2)
- ◉ Az új infokommunikációs hálózatok segítségével a „kollektív intelligencia” létrehozása (3)
- ◉ A felhatalmazás (empowerment) elmélete alapján a világ polgárai részt erőteljesebben vesznek a kommunikációban és ellenőrzik a médiát (4)
- ◉ Az önszerveződés elterjedésével a helyi szereplők egy új globális polgári társadalmat hoznak létre (5)
- ◉ Az öt alternatíva különböző kombinációi alakulnak ki

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!